

Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii - interregionála raporta 2023-2027

Beaivi: Skábmamánu 22. b. 2022

Sisdoallu

Ovdasátni	4
1. Álggahus.....	5
2. Mandáhtta ja mandáhta sisdoallu	6
2.1 Mandáhtta	6
2.1.1 Duogáš	6
2.1.2 Ulbmil bargojoavkkuin	7
2.1.3 Lea go áigeguovdil oastit gálvvuid ja bálvalusaid?	7
2.1.4 Áigemearri ja resursadárbbut	7
2.1.5 Organiseren ja ovddasvástádus	7
2.2 Movt bargojoavku dulko mandáhta.....	7
3. Duogáš ja proševtta organiseren.....	9
3.1 Láhkamearrádusat ja vuodđodokumeanttat.....	9
3.2 Proševtta organiseren	9
3.2.1 Čoahkkimat	10
3.2.2 Geavaheddjiid mielváikkuheapmi	10
4. Regiovnaid dearvvašvuodáfálaldagat ja bargoproseassat	13
4.1 Davvi dearvvašvuolta.....	13
4.2 Helse Midt – Norge.....	14
4.3 Helse Sør-Øst	15
4.4 Helse Vest	17
5. Vejolaš ovttasbargoguoimmit.....	18
6. Oktasaš doaibmabijut.....	19
7. Loahpaheapmi.....	21
8. Mildosat	22

Sámi giellahálddašanguovlu

Sáme giella hálddašanguovlu: Guovllut gos sáme giella ja dárogiella leat dásseárvosaš gielat. Buohkain geat orrot dain suohkaniin lea vuoigatvuohta gulahallat sáme giellii go váldet oktavuoda almmolaš ásausaiguin.

Sáme giella hálddašanguovllut Norggas:

Romssas ja Finnmárkkus:

Gáivuotna/Kåfjord

Loabák/Lavangen

Guovdageaidnu/Kautokeino

Karášjohka/Karasjok

Deatnu/Tana

Unjárga/Nesseby,

Porsáŋgu/Porsanger

Dielddanuorri/Tjeldsund

Nordlánddas:

Hábmer/Hamarøy

Aarborte/Hattfjelldal

Trøndelágas:

Snåase/Snåsa

Raarvihke/Røyrvik

Røros

Davvisáme giellii jorgalan: Inger-marie Oskal ja Inger Anna Eira-Andersson

Ovdasátni

Norggas lea okta álgoálbmot, sámi álbmot. Dát mearkkaša ahte dearvvašvuodabálvalusat galget hábmejuvvot álgoálbmoga iežas ovddasvástádusa ja bearráigeahču olis, nu ahte álgoálbmot sáhtta návddašit nu buori rumašlaš ja mentála dearvvašvuoda go vejolaš (ILO-soahpamuš nr 169, art. 25), ja ON julggaštus olmmošvuoigatvuođaid birra (art. 21 ja 23).

Mii diehtit dál ahte spesialistadearvvašvuodabálvalusas leat hástalusat go deaivvadit sámi pasieanttaiguin ja sin lagamuččaiguin danne go bálvalussurggiin lea váilevaš máhttu sáme giela, sámi historjjá, kultuvrra ja eallinvuogi birra.

Dearvvašvuodadoaimmahagain lea ovddasvástádus lágidit diliid dasa ahte dearvvašvuodabargiin lea gelbbolašvuoha fállat dásseárvosaš bálvalusaid sámi álbmogii. Odne gávdno unnán dutkanvuđot máhttu sámi dilálašvuođaid ja dárbbuid birra. Lea deatlaš bargat dan ovdii ahte dearvvašvuodabargiin lassána gelbbolašvuoha sáme giela, sámi historjjá ja giela birra, ja dat bargu galgá vuoruhuvvot.

Dát raporta oktan buot regiovnnaš dearvvašvuodadoaimmahagaid doaibmaplánaiguin lea strategiijadokumeantta «Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii» (2020) čuovvoleapmi. Raportta ulbmil lea dievasmahttit strategiijadokumeantta kapihttala 5.3; sihkkarastit buoret kvalitehta ja gelbbolašvuoda spesialistadearvvašvuodabálvalussii.

Leat ráhkaduvvon doaibmaplánat/doaibmabidjoplánat dan njealji dearvvašvuodadoaimmahahkii. Doaibmaplánat/doaibmabidjoplánat leat mielddusin dás. Leat identifiserejuvvon mánggat dálá ja boahttevaš doaibmabijut, nu go ovdamearkka dihte oahpahusresurssat, rekrutteret dearvvašvuodabargiid geain lea sáme giel-gelbbolašvuoha ja/dahje sámi kulturgelbbolašvuoha, ovttasbargostruktuivrrat, ja diehtjuohkinmateriála dan golmma sáme giellii.

Regiovnnaid gaskasaš ovttasbargu lea leamaš guovddázis dán raportta barggus. Máhtu juogadeapmi ja guđet guoimmiset oahpaheapmi leat deattuhuvvon. Mii vuordit ahte máhtu juogadeapmi bohtá leat guovddázis sihkkarastimis sámi pasieanttaide dásseárvosaš spesialistadearvvašvuodabálvalusa.

Hilde Rolandsen
Doaibma háld.direktevra
Davvi dearvvašvuoha RHF

Stig Slørdahl
Háld.direktevra
Davvi dearvvašvuoha RHF

Terje Rootwelt
Háld.direktevra, Helse Sør-Øst RHF

Inger Cathrine Bryne
Háld.direktevra, Helse Vest RHF

1. Álggahus

Ulbmil doaibmaplánaiguin lea bargat dan ovdii ahte sámi pasieanttat ja sin bearrašat deivet dearvvašvuodabálvalusa mas lea máhttu sámegeiela, sámi historjjá ja kultuvrra birra. Dát máhttu sáhtta leat dat mii dahká ahte sámi pasieanttaide ja sin lagamuččaide sihkkarastojuvvojit dorvvolaš ja buorit bálvalusat, maid vuodđun lea pasieanttaid mielváikkuheapmi, mielválljen ja «mii dutnje lea deatalaš?».

Váilevaš máhttu sámegeiela, sámi historjjá, kultuvrra ja eallinvuogi birra sáhtta dagahit ahte dearvvašvuodabargit eai nagot dárkilit gulahallat ja dieđuid addit sámi pasieanttaide, eai ge soaitte áibbas riehta árvvoštallat sin.

Máhttu sámi kultuvrra birra lea deatalaš dasa ahte dearvvašvuodabargi sáhtta¹

- áddet já dulkot dan maid pasieanttat lohket, movt sii leat ja maid sii dahket
- ipmirdit ovttasdoaibmamiid ja gulahallamiid maid observejit
- háhkat doarvái ipmárdusa váttuid ja dávdamearkkaid birra
- identifiseret riskafaktoriid ja dávdamearkkaid (symptomaid) duodalašvuoda
- bidjat rievttis diagnosa, einnostit mannolaga ja riehta meroštallat duodalašvuoda
- meroštallat vejolaš čovdosiid, heivehit doaibmabijuid ja fállat rievttis divššu

Dearvvašvuodabargiin ferte leat ipmárdus ja máhttu das movt dáruiduhttinproseassa sáhtta vuhttot gulahallamis sámi pasieanttaiguin ja sin lagamuččaguin.

Identitehtamassin, fápmogaskavuodát eiseválddiid ovddasteddjiid ektui ja kultuvrralaš tabuáššit sáhttet dávjá váikkuhit gulahallama. Eahpenjulges dadjanvuogit ja eará sánit buozanvuoda ja dearvvašvuoda birra sáhttet maid mearkkašit juoidá dasa movt olaha dorvvolaš dialoga, dárkilit árvvoštallamiid ja vai eastada loavkašuhhtiid.

Dearvvašvuodabargiin ferte maddái leat máhttu sámi álbmoga servodatstruktuvrraid birra. Sámiid viiddis bearaš ja sohkgoddi lea leamaš ja lea ain geatnegasvuodaid, vuoigatvuodaid, ávkki ja identitehta vuodđun. Vuoras olbmot adnojuvvojit árvvus sin viiddis máhtu geažil. Dasa lassin lea lagasvuodta lundui deatalaš sámi eallimis ja eallinvuogis. Boazodoallu ja eará vuodđoealáhusat ja iešbirgenjurdda leat maddái guovddážis. Sámi kultuvrra vuodđun leat maddái vuoiñjalašvuodta, ahte buot lea oidnojuvvon, ja guvhláruššan.

Doarvái máhttu sámegeiela, sámi historjjá, kultuvrra ja eallinvuogi birra lea oppalaš máhttu, muhto báikkálaš máhttu lea maddái dárbbalaš dasa ahte sáhttit sihkkarastit buriid ja luohtehatti bálvalusaid. Ovttasdoaibman suohkaniiguin lea danne áibbas guovddážis sihkkarastimis sámi álbmogii ollislaš ja einnostahtti dikšun- ja čuovvolanbálvalusa.

¹ Gerhardsen, E. (2022). Helsetjenester til samisk befolkning. Foredrag interregional arbeidsgruppe 12. september 2022

Lea dearvvašvuodabargiid ovddasvástádus lágidit dilálašvuodaid dasa ahte sámi pasieanttat dovdet luohhtevašvuoda, oadjebasvuoda ja gulahallama, ja lea dearvvašvuodadoaimmahagaid ovddasvástádus fuolahit ahte sin bargiin lea doarvái gelbbolašvuoha.

2. Mandáhtta ja mandáhta sisdoallu

Dán kapihttalís čuvgejuvvo barggu mandáhtta. Čilgejuvvo movt barggojavku ipmirda mandáhta.

2.1 Mandáhtta

Raportabarggu mandáhtta mearriduvvui AD-čoahkkimis geassemánu 21. beaivvi 2021.

2.1.1 Duogáš

Strategiijadokumeantta «Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii» leat regionála dearvvašvuodadoaimmahagat ráhkadan lagas ovttasbarggus Sámedikkiin.

Buot regionála dearvvašvuodadoaimmahagaid stivrrat leat giedahallan strategiijadokumeantta «Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii» ja dokumeanta lea geigejuvvon diŋgojeaddjái.

Strategiijadokumeantta konklusuvdna lea ahte lea dárbu mearkkašahtti láhkái loktet gelbbolašvuoda spesialistadearvvašvuodabálvalusas sihkkarastin dihte sámi pasieanttaide dohkálaš fáldaga mii lea heivehuvvon sámegillii ja sámi kultuvrii.

Spesialistadearvvašvuodabálvalusa kvalitehta loktemis lea dárbbášlaš ahte buot regionála dearvvašvuodadoaimmahagat servet strategiijadokumeantta čuovvoleapmái. Sámi álbmot lea heterogena javku mas leat iešguđet sámegielat, iešguđetlágan kultuvrrat, ássanguovllut ja nappo iešguđetlágan dárbbut. Danne lea váttis ovttaládje heivehit ja čuovvolit strategiijadokumeantta iešguđet regionála dearvvašvuodadoaimmahagain.

Dán vuodul mearridii interregionála AD-čoahkkinn skábmamánu 23. b. 2020 ahte galgá ásahuvvot interregionála barggojavku ja mandáhtta spesialistadearvvašvuodabálvalusa gelbbolašvuodaloktema bargui. Barggu vuodđun ja vuolggasadjin galgá leat strategiijadokumeanta «Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii» kapihtal 5.3; sihkkarastit buoret kvalitehta ja gelbbolašvuoda spesialistadearvvašvuodabálvalussii.

Davvi dearvvašvuohta RHF galgá jodihit barggu ja das leat muđui mielde:

- Okta miellahttu Helse Sør-Øst RHF
- Okta miellahttu Helse Vest RHF
- Okta miellahttu Helse Midt-Norge RHF
- Okta miellahttu RBU
- Okta miellahttu konsernna luohttevašolbmuin
- Okta miellahttu Sámedikkis

2.1.2 Ulbmil bargojoavkkuin

Bargojoavku galgá ráhkadit bajilgova buot áigeguovdilis doaibmabijuin mat sáhttet álggahuvvot dan váste ahte sihkkarastit kvalitehta ja ovdánahttit gelbbolašvuođa sámegiela ja sámi kultuvrra birra spesialistadearvvašvuođabálvalusas Norggas. Doaibmabijut galget leat strategiiadokumeantta «Spesialistadearvvašvuođabálvalusat sámi álbmogii» kapihtala 5.3 vuodul: Sihkkarastit buoret kvalitehta ja gelbbolašvuođa spesialistadearvvašvuođabálvalussii. Dearvvašvuođadoaimmahagaid iešguđetlágan dárbbut galget čalmmustahttojuvvot ja váldojuvvot vuhtii. Galgá ráhkaduvvot doaibmaplána juohke RHF várás. Golut galget čuvgejuvvot.

Bargojoavku galgá maddái koordineret doaibmaplánabarggu mii čadahuvvo regiovnain.

2.1.3 Lea go áigeguovdil oastit gálvvuid ja bálvalusaid?

Juohke RHF máksá bargojoavkku iežas miellahtuid goluid čoahkkimastimii, mátkkošteapmái ja orrumii.

2.1.4 Áigemearri ja resursadárbbut

Bargojoavku galgá geassemánu 2022 rádjái ovdandivvut raportta mas lea ollislaš bajilgovva regionála dearvvašvuođadoaimmahagaid doaibmaplánain. Raporta ovddiduvvo interregionála AD-čoahkkimii.

2.1.5 Organiseren ja ovddasvástádus

Davvi dearvvašvuohta RHF jodiha barggu interregionála AD-čoahkkimiid áššiid 110-2020 ja 065-2021 mearrádusaid vuodul.

2.2 Movt bargojoavku dulko mandáhta

Interregionála bargojoavku ipmirda mandáhta nu ahte buot regionála dearvvašvuođadoaimmahagat ráhkadit iežaset raporttaid mat leat heivehuvvon guđege regiovnii. Interregionála bargojoavku ipmirda mandáhta viidáseappot nu ahte iešguđetge

dearvvašvuodadoaimmahaga nammadan miellahtus lea ovddasvástádus das ahte ráhkaduvvojit regionála doaibmaplánat mat biddjojuvvojit raportta mielddusin, muhto ahte bargojoavku maiddái galgá árvalit doaibmabijuid mat eaktudit regiovnnaid gaskasaš ovttasbarggu.

Interregionála bargojoavku ipmirda ahte «áigeuovdilis doaibmabijut» leat doaibmabijut mat oanehit ja guhkit áigái sihkkarastet ahte sámi pasieanttat ožžot dásseárvosaš bálvalusaid main lea buorre kvalitehta. Bargojoavku ipmirda mandáhta nu ahte buot spesialistadearvvašvuodábálvalusa dearvvašvuodabargiin galgá leat vuodđogelbbolašvuolta sámegeiela, sámi historjjá, kultuvrra ja eallinvuogi birra.

Interregionála bargojoavku leat vuodđun atnán strategijadokumeantta «Spesialistadearvvašvuodábálvalusat sámi álbmogii» (2020) kapihtala 5.3 ja lea konkretiseren mánga vejolaš doaibmabiju. Doaibmabijuid ulbmil sáhtta leat omd. sihkkarastit dorvvolaš gulahallama – njálmmálaččat ja čálalaččat. Doaibmabijut sáhttet maiddái guoskat oahpaheapmái, organisatoralaš dilálašvuodaide, dihto ovttasbargo-struktuvrraide, sámegeielat ja/dahje kulturgelbbolaš bargiid geavaheapmái, teknologijai, ja bargodoaimmaide mat leat mearriduvvon jahkejuvllas. Okta áigeuovdilis doaibmabidju doaibmaplánain sáhtta maiddái leat sámegeielat bargiid rekrutteren ja doalaheapmi. Ovttaskas doaibmabijut sáhttet leat sámi dáidagiid, sámi stohkosiid ja eará sámi dovdomearkkaid oastin.

Doaibmabijuid ulbmil lea bargat dan ovdii ahte sámi pasieanttat dovdet iežaset árvvus adnon ja sin vuoigatvuolta sámástit dearvvašvuodabargiiguin jus dan háliidit, váldojuvvo vuhtii. Go jearrá «Mii leat dutnje deatalaš?» de sáhtta dat sihkkarastit ahte dikšu ja gulahallan heivehuvvo pasieantta sávaldagaid ja dárbbuid mielde.

Oahpahušvuogádagat fertejit heivehuvvot iešguđetge dearvvašvuodadoaimmahagaide, muhto muhtin oahpahušreaidut galget hábmejuvvot ovttasráđiid.

3. Duogáš ja prošeavtta organiseren

Dán kapihttalis čuvgejuvvojit lágat, vuodđodokumeanttat ja prošeavtta organiseren. Bargojoavkku miellahttu Ester Fjellheim árvvoštallá barggu kapihttala loahpas.

3.1 Láhkamearrádusat ja vuodđodokumeanttat

- Našuvnnalaš lágat ja riikkaidgaskasaš soahpamušat maidda Norga lea searvan:
 - ILO-konvenšuvdna nr. 169 art. 25 eaktuda ahte ráđđehusat galget sihkkarastit dáidda álbmogiidda dohkálaš dearvvašvuodábálvalusaid ja háhkat váriid vai dát álbmogat besset iežaset ovddasvástádusain ja bearráigeahčuin ásahit ja fállat dákkár bálvalusaid, vai dát álbmogat ožžot vejolašvuoda návddašit alimus vejolaš rumašlaš ja mentálalaš dearvvašvuoda.
 - Divššohasvuoigatvuođalágas § 3-5 bohtá ovdan ahte diehtujuohkin galgá leat heivehuvvon vuostáváldi oktagaslaš eavttuide, nugo ahká, rávisvuhtii, ja kultur- ja gielladuogáži. Dát mearrádus addá sámi pasieanttaide vuoigatvuođa oažžut dieđuid, mat leat heivehuvvon sámegeilli ja sámi kultuvrii. Lága ovdabargguin lea namuhuvvon ahte dát mearrádus guoská erenoamážit sámi pasieanttaide.

Sámelága § 3-5 addá sámi pasieanttaide viiddiduvvon vuoigatvuođa geavahit sámegeiela dearvvašvuoda- ja sosiálasuorggis. Sámelága § 3-5 čuodjá: Sus guhte háliida sámegeiela atnit fuolahat dihtii beroštumiidis báikkálaš ja regionála almmolaš dearvvasvuoda- ja sosiálagádusain, lea vuoigatvuohta oažžut bálvalusa sámegeilli.
 - Dearvvašvuodadoaimmahatlágas § 3-5. 3. lađđasis daddjo ahte regiovnalaš dearvvašvuodadoaimmahat galgá fuolahat ahte ovttaskas pasieantta viiddiduvvon vuoigatvuohta geavahit sámegeiela spesialistadearvvašvuoda-bálvalusas váldojuvvo vuhtii, vrd. sámelága § 3-1 nr. 4 ja § 3-5
- Strategijadokumeanta (2020) [«Spesialistadearvvašvuodábálvalusat sámi álbmogi»](#)
- Sámedikki ja Davvi dearvvašvuoda RHF ovttasbargošiehtadus

3.2 Prošeavtta organiseren

Davvi dearvvašvuoha RHF jodiha bargojoavkku interregionála AD-čoahkkima mearrádusa mielde Áššiin 110-2020 ja 065-2021.

Bargojoavku:

Tone Amundsen

Bargojoavkku jodiheaddji. Davvi dearvvašvuoha RHF

Sigrid Aas	Helse Midt-Norge RHF
Gunvor Øfsti	Helse Sør-Øst RHF
Carina Paulsen Mæland	Helse Vest RHF
Gunn Heatta	Sámediggi
Ester Fjellheim	Regionála geavaheaddjeráđdi Davvi dearvvašvuohta RHF
Ann-Mari Jenssen	Konsernna YS luohhteveašolmmoš, Davvi dearvvašvuohta RHF

Prošeaktačállingoddi

Kari Bøckmann Davvi dearvvašvuohta RHF

3.2.1 Čoahkkimat

Bargojoavkku vuosttaš čoahkkin lei geassemánu 25. b. 2021. Leat leamaš oktiibuot 9 čoahkkima, fysalaš ja digitála. Bargojoavku doalai mañemus čoahkkima golgotmánu 13. b. 2022.

3.2.2 Geavaheddjiid mielváikkuheapmi

Ester Marie Fjellheim lea leamaš geavaheddjiid ovddasteaddji interregionála bargojoavkkus.

Geavaheddjiid mielváikkuheapmi Davvi dearvvašvuođas

Regionála raportta ja guoskevaš doaibmaplána hábmemis lea geavaheddjiid ovddasteaddji Ester Fjellheim leamaš bargojoavkku miellahttun. Raporta gieđahallojuvvui Regionála geavaheaddjerádis cuoŋománu 17. b. 2022. Iešguđetge dearvvašvuođadoaimmahagaid doaibmaplánat leat gieđahallojuvvon dearvvašvuođadoaimmahagaid geavaheaddje- ja nuoraidráđiin.

Geavaheddjiid mielváikkuheapmi Helse Sør-Øst:

geavaheddjiid ovddasteaddji Ingrid Jåma lea leamaš mielde bargojoavkkus mii ráhkadii Helse Sør-Øst doaibmaplána evttohusa.

Geavaheddjiid mielváikkuheapmi Helse Vest:

Helse Vest regionála geavaheaddjeráđdi lea ožžon doaibmabijuid evttohusa ja gaskaboddosaš raportta ja ovddidan oainnuidis.

Geavaheddjiid mielváikkuheapmi Helse Midt-Norge:

Doaibmaplánaid bargu sihke dearvvašvuođadoaimmahagain ja regionála dearvvašvuođadoaimmahagas ovdandivvojuvvui ja digaštallojuvvui Regionála geavaheaddjerádis cuoŋománu 25. b. 2022. Geavaheaddjeráđdi doarjjui evttohuvvon doaibmabijuid ja deattuhii ahte seammás leat erenoamáš dárbbut psyhkalaš dearvvašvuođasuodjalusas ja gárrenmirkodivššus, ja mánáid/nuoraid ja vuorrasiid dearvvašvuođabálvalusain. Grethe Dunfjeld lei geavaheddjiid ovddasteaddjin regionála bargojoavkkus.

Geavaheddjiid ovddasteaddji Ester Fjellheim kommentárat bargui:

Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii leat bálvalusat álbmogii mii lea dulbmojuvvon ja traumatiserejuvvon badjel 150 jagi. Traumat mat leat nie mángga buolvva čađa čuohcan leat guođđán olbmuide sihke oinnolaš ja oaidnemeahtun luottaid, árbejuvvon mánggaid buolvvaid bokte. Dát vuhttojit iešguđet ládje kultuvrralaš konteavsttas, ja daid ferte juohke ovttaskas geavaheaddji, pasieanta ja su lagamuččat persovnnalaččat giedahallat. Dat bidjá čielga gáibádusaid dasa movt sámi pasieanta galgá dustejuvvot otná spesialistadearvvašvuodabálvalusas.

Sámi fágabargit leat 40 jagi bargan dainna ulbmiliin ahte buoridit dearvvašvuoda-bálvalusa sámi álbmogii sin iežaset kultuvrra vuođul. 80-90 logu rájes ledje ángiris sámi doaktárat mat min dalá ođđa Sámi doaktáriid searvvi bokte iešguđet ládje barge buoridit fálddagaid mángga suorggis. Sámi spesialistadearvvašvuodabálvalus ja SÁNÁG mat leat otná Sámi klinihka vuodđun, ledje dán barggu bohtosat. Čearddalaš sámi oahpaheami ásaheapmi Medisiinna fágasuorggis, galben sámegillii dearvvašvuodaásahusain Davvi-Norggas ja Sámi dearvvašvuodadutkan leat ovdamearkkat dán barggu bohtosiin. Mañjel go sámi dearvvašvuodabálvalusa ovddasvástádus loktejuvvui priváhta dásis stáhta ovddasvástádussan NOU 1995 bokte: Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge (Dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusat sámi álbmogii – plána), leat unnán «ođđa hutkosat» čađahuvvon.

Go Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta dál bivdá Davvi dearvvašvuoda dahkat dainna juoidá, de leat áššit juste dat seammat go dat maid mii digaštalaime 40 jagi áigi!! Dát sakka duskkástuhtá min geat leat bargan sámi pasieanttaid vuoigatvuodaid ovddidemiin «olles eallenagi».

Deatleamos ja eanemus guovddáš vuordámušat mat mus leat dán barggu bohtosiidda leat čuovvovaččat:

- Sámegiella ja sámi kulturgelbbolašvuohta lea deatalaš lassigelbbolašvuohta mii ferte árvvus adnot ja eaktuduvvot virgádemiiin.
- Ahte doaimbijut dahket ahte lassána máhttu iešguđet sámi guovlluid sámiid historjjá, giela ja kultuvrra birra, ja ahte dat adno deatalažžan dasa ahte nákcet fállat dorvvolaš ja dásseárvosaš dearvvašvuodabálvalusaid sámi pasieanttaide, geavaheddjiide ja sin lagamuččaide.
- Lea hirbmat deatalaš ahte boahttevaš bargu dásseárvosaš dearvvašvuoda-bálvalusaid sihkkarastimiin sámi álbmogii ii gártta ovttaskas olbmuid duohkáii,

muhto šaddá lunddolaš oassin buot dearvvašvuodadoaimmahagaid barggus. Dát ovddasvástádus gullá jođiheddjiide.

- Lea erenoamážit fuolastuhtti ahte njunuš sámi dearvvašvuodafágalaš gelbbolaš dearvvašvuodafálaldat ii beasa ovdánit. Hukset kultuvrralaččat heivehuvvon sámi dearvvašvuodafálaldaga lea gáibideaddji bargu ráddjejuvvon ekonomalaš ja olmmošlaš resurssaiguin, ja dat ferte čohkkejuvvot oktan iešheanalaš sámi klinihkkan mas lea sierra stivra ja bušeahtta. Klinihkka ferte sáhttit fállat rávvagiid ja bálvalusaid sihke iežamet riikka ja eará riikkaid (Ruota ja Suoma) klinihkaide. Diekkár organiseren lea áidna vejolašvuolta olahit sámi iešstivrejumi erenoamášgelbbolaš fálaldaga huksemis. Dát ja dasa lassin sámi ovddasteapmi buot stivrrain ja geavaheaddjeráđiin deavddášii ILO-soahpamuša «gáibádusa», gáibádusa mii juo lea buot barggu vuodđun mii dál lea jođus bálvalusaid plánejuvvon buorideamis.

4. Regiovnnaid dearvvašvuodafálaldagat ja bargoproseassat

Dán kapihttalis čuvgejuvvo iešguđet dearvvašvuodaregiovnnaid spesialistadearvvašvuodafálaldat sámi pasieanttaide, geavaheddjiide ja lagasolbmuide. Bargu doaibmaplánaiguin/doaibmabidjoplánaiguin čilgejuvvo maddái.

4.1 Davvi dearvvašvuoha

Davvi dearvvašvuhtii gullet sámi giellahálldašansuohkanat Gáivuotna/Kåfjord, Loabák/Lavangen, Guovdageaidnu/Kautokeino, Kárášjohka/Karasjok, Deatnu/Tana, Unjárga/Nesseby, Porsáŋgu/Porsanger, Dielddanuorri/Tjeldsund, Hábmer/Hamarøy, Aarborte/Hattfjellidal.

Sámediggi lea dasa lassin dahkan ovttasbargošiehtadusaid gávpotsuohkaniiguin gos ássat olu sápmelaččat. Davvi dearvvašvuoda dáfus leat dat gávpogat Áltá, Tromsa ja Bådåddjo.

Davvi dearvvašvuhtii gullet:

Helgelaanten skiemtjegåetie/Helgelandssykehuset HF

Nordlánda skippijviesso/Nordlandssykehuset HF

Davvi-Norgga universitehtabuohcceviessu/Universitetssykehuset i Nord-Norge HF

Finnmárkku buohcciviessu/Finnmarkssykehuset HF

Davvi buohcceviessoapotehka/Sykehusapotek Nord HF

Davvi Dearvvašvuoha IKT/Helse Nord IKT HF

Davvi Dearvvašvuodas RHF (*regionála dearvvašvuodadoaimmahagas*) lea erenoamáš ovddasvástádus sámi álbmogii Norggas. Sámi fága- ja dutkanbiras lea badjel 40 jagi bargan ovddidit dásseárvosaš spesialistadearvvašvuodafálaldaga sámi pasieanttaide². Našuvnnalaš dearvvašvuoda ja buohcciviessoplána (*Nasjonal helse- og sykehusplan 2026-2019*) gohčču Davvi dearvvašvuoda RHF joatkit spesialistadearvvašvuodafálaldaga ovddidemiin sámi álbmogii. Barggu čuovvoleapmái ráhkaduvvui strategiijadokumeanta «Spesialistadearvvašvuodabálvalusat sámi álbmogii» lagas ovttasbarggus Sámedikkiin ja eará regionála dearvvašvuodadoaimmahagaiguin.

² Kvernmo, S. (2013). Utredning og anbefalinger om innhold og organisering av spesialisthelsetjenestetilbudet i Sámi dearvvašvuoda siida – Samisk helsepark. <https://finnmarkssykehuset.no/Documents/Byggeprosjekter/Samisk%20helsepark/Sak%20101%20-%20Vedlegg%20%20-%20Utredning%20samisk%20%20helsepark.pdf>

Davvi dearvvašvuohta RHF ja Sámediggi leat dahkan ovttasbargošiehtadusa mas ulbmilin lea bargat dásseárvosaš spesialistadearvvašvuođabálvalusaid ovdii sámi álbmogii. Buori ovttasbarggu, beroštumi ja máhtto- ja bálvalusovdánahttima bokte galgaba Davvi dearvvašvuohta RHF ja Sámediggi fárrolaga leat njunnožis spesialistadearvvašvuođabálvalusaid doalahemiin ja ovddidemiin sámi álbmogii.

Finnmárkku buohcciviesus HF Sámi klinihka bokte, lea erenoamáš ovddasvástádus fállat ja ovddidit dásseárvosaš spesialistadearvvašvuođabálvalusaid sámi álbmogii. Klinihkas leat integrerejuvvon bálvalusat somatihkas, gárrendilleváttuide ja psyhkalaš dearvvašvuođasuddjemis. Klinihkkii gullá maiddá našuvnnalaš gelbbolašvuođaguovddáš SÁNAG/SANKS, oahppan- ja máhttinbálvalus ja sámi dulkonbálvalus. SÁNAG:s/SANKS lea našuvnnalaš ovddasvástádus dutkamis, ovdánahttimis ja gealboloktemis psyhkalaš dearvvašvuođasuodjalusas ja gárrendilleváttuin sámi álbmogii Norggas. SÁNAG:s lea maiddá našunála bargojoavku mas leat kantuvrrat Oslos, Plassjes, Snåases, Hábmeris, Tromssas ja Kárášjogas. Maiddá sámi pasieanttaide Ruotas ja Suomas fállujuvvo dikšu. Davviriikkain ii leat oktage eará ásahus mii fállá dákkár bálvalusaid, ja danin lea klinihka áibbas erenoamáš sihke báikkálaš, riikka ja riikkaidgaskasaš dásis.

Vihtta dearvvašvuođadoaimmahaga Davvi-Norggas leat ovttasráđiid Davvi Dearvvašvuođain RHF čállán raportta mas leat doaibmabidjoplánat guđege dearvvašvuođadoaimmahakkii main lea ulbmil loktet bálvalusaid kvalitehta ja gelbbolašvuođa sámi gielas ja kultuvrras (mielddus 1). Davvi Dearvvašvuođa RHF stivra meannudii raportta cuoŋománu 27. beaivvi 2022.

4.2 Helse Midt – Norge

Helse Midt-Norge geográfalaš guvlui gullet vuosttažettiin Trøndelága lullisápmelaččat. Sápmelaččat ássat erenoamážit duottarguovlluin, Plassje rájes lulde Raarvihke rádjái davvin. Sámit ássat maiddá riddoguovlluin, erenoamážit Fovsenis lea sámi ássan. Dáin guovlluin leat eanas sápmelaččat gullevaččat boazodollui. Gaska-Norggas ássat sápmelaččat maiddá Tråantes ja eará smávit čoahkkebáikkiin. Nu lea jáhkkinimis bargovejolašvuođaid geažil, muhto lea dehálaš čalmmis atnit studeantabáikkiid. Møre ja Romsdålas lea unnán sámi ássan.

Sámegiela hálddašansuohkanat Helse Midt vuolde leat Snåase/Snåsa, Plassje/Røros ja Raarvihke/Røyrvik.

Helse Midt-Norge vuollái gullet:

- Helse Midt-Norge RHF (HM RHF)
- Helse Nord-Trøndelag HF (HNT HF)
- St. Olavs hospital HF (StO HF)
- Helse Møre og Romsdal HF

Sykehusapotekene i Midt-Norge HF
Helse Midt-Norges IKT (HEMIT HF)

Spesialistadearvvašvuodábálvalusat sámi álbmogii leat mealgadii seamma go álbmogii muđui. Guovllus ii leat gielalaš ja kultuvrralaš heiveheapmi leamaš nu sakka deattuhuvvon. HMN lea dahkan šiehtadusa dulkonfitnodagain mii fállá lullisámegiel dulkoma, muhto dat lea unnán leamaš anus.

HMN RHF doarju dál proševtta Saemien healsoedáehkie/Samisk helseteam mas Rossen tjjelte/Røros kommune lea prošektaeaggát. Proševttas lea St. Olav osolaš daningo dat máksá 20 % sturrosaš buohccidivššárbálvalusa, ja maddái Røros buohcciviessu lea mielde das. Saemien healsoedáehkie/Samisk helseteam addá erenoamáš heivehuvvon bálvalusaid poliklinihkalaš oktavuoda/sisačáliheami ovdal, vuolde ja maŋjel spesialistadearvvašvuodábálvalusas.

SÁNAG Našunála bargojoavkkus leat guokte báikkálaš kantuvrra HMN:s, nubbi Plassjes ja nubbi Snåases. Dat fáallet spesialistadearvvašvuodábálvalusaid psyhkalaš dearvvašvuodas ja sorjjasvuodadivššus mánáide ja nuoraide. Dain leat maid ovddasteaddjit Saemien healsoedáehkie/Samisk helseteamas.

HMN:s lea ásahuvvon bargojoavku mii galgá vuolggahit doaibmabijuid maiguin sihkkarastá kvalitehta ja ovddida gelbbolašvuoda sámi gielas ja kultuvrras, strategijadokumeantta «Spesialistadearvvašvuodábálvalusat sámi álbmogii» olis. Bargojoavkkus ledje ovddasteaddjit suohkaniid bealis (Rossen ja Snåase), Helse Nord-Trøndelag HF bealis, St. Olavs hospital HF bealis ja Saemien healsoedáehkie/Samisk helseteam Rossen tjjelte bealis. Barggu jođihii Helse Midt-Norge RHF, HMN RHF.

Lea čállon raporta mas iešguđet doaibmabijut čuvgejuvvojit mat galget 4 jagi siste čadahuvvot (mielddus 2). Deháleamos doaibmabidju das lea loktet bargiid gelbbolašvuoda sámi gielas, kultuvrras ja historjjás. Regionála ovddidan- ja ovttasdoaibmaplánas, odđa regionála pasieantaoahpaheami ja lagas olbmuid oahpaheami plánas ja odđa gielddaovttasdoaibmanplánas leat maddái doaibmabijut mat erenoamážit guoskkahit heivehemiid sámi álbmoga várás. Dearvvašvuodadoaimmahagat leat čuovvolan dán vásedin doaibmabidjoplánaiguin. Helse Midt-Norge raporta oktan doaibmabidjoplánain lea mielddusin.

4.3 Helse Sør-Øst

Helse Sør-Østii gullet Sørlandet sykehus HF, Sykehuset Telemark HF, Sykehuset i Vestfold HF, Vestre Viken HF, Oslo universitetssykehus HF (OUS), Sykehuset Østfold HF, Akershus universitetssykehus HF (Ahus), Sykehuset Innlandet HF (SI), Sunnaas sykehus HF, Sykehusapotekene HF, Sykehuspartner HF ja Helse Sør-Øst RHF.

Helse Sør-Øst RHF lea maiddáa álggahan geatnegahtti ovttasbarggu viđa priváhta idèalistalaš buohcciviesuin: Lovisenberg diakonale sykehus AS ja Diakonhjemmet buohcciviesuin mat leat báikkálaš buohcciviesut goabbat guovllus Oslos. Dasa lassin fáallet Betanien Hospital, Martina Hansens hospital ja Revmatismesykehuset spesialistadearvvašvuodafálaldagaid Helse Sør-Øst RHF bealis.

Helse Sør-Øst geográfalaš guovllus leat eanas suohkaniin ássit geat leat čálihan iežaset Sámedikki jienastuslohkui, ja geat dalle identifiserejit iežaset olmmožin geain lea sámi giella- ja/dahje kulturduogáš. Lassin leat vel sii geat eai leat čálihan iežaset jienastuslohkui.

Jáhkkimis lea oallugiin oaivegávpoga ássiin sámi giella- ja kulturduogáš, ja sii ožžot buohccidikšobálvalusaid oaivegávpoga buohcciviesuin.

Okta oassi lullisámi guovllus gullá Sykehuset Innlandet doaibmaguvlui.

Helse Sør-Øst fállá spesialistadearvvašvuodabálvalusaid regiovna ássiide. Dasa lassin leat OUS:s olu našuvnnaš bálvalusat pasieanttaide muđui riikkas geain lea sámi duogáš. Seamamá guoská riikkafunkšuvnnaide Sunnaas buohcciviesus.

OUS dulkonguovddázis lea šiehtadus davvisámegiela dulkain. Dulkonguovddáža jodiha Oslo universitehtabuohcciviessu, ja dat fállá dulkonbálvalusaid OUS:ii, Ahusii ja Sunnaasii. Dasa lassin lea Helse Sør-Øst dahkan šiehtadusa dulkonfitnodagain mii fállá lullisámegiela dulkoma. Dál lea maiddáa ráhkaduvvon digitála jorgalanreaidu maid regiovnnat váldigohtet atnui. Dat reaidu galgá helpet dulkaid, ii ge buhttet dulkonbálvalusaid. Reaidus leat gárvves jorgaluvvon cealkagat ja dat leat kvalitehtasihkkaraston badjel 40 gillii. Davvisámegiella gávdno maiddáa dán reaidus, ja reaidu lea jorgaluvvome julevsámegillii ja lullisámegillii.

SÁNÁG Našunála bargojoavkkus lea báikkálaš kantuvra Helse Sør-Øst guovllus Oslos. SÁNÁG fállá spesialistadearvvašvuodabálvalusaid psyhkalaš dearvvašvuodasuddjemis ja sorjjasvuodadivššus mánáide ja rávisolbmuide.

Helse Sør-Øst RHF lea ráhkadan regionála doaibmabidjoplána. Dan lea bargojoavku ráhkadan mas leat leamaš oasseváldit Sykehuset Innlandet HF, Oslo universitehtabuohcciviesus HF, guokte konsernna luohhtevašolbmo ja okta geavaheddjiid bealis. Helse Sør-Øst RHF lea jodihan bargojoavkku. Bargojoavku álggahii barggu guovvamánus 2022 ja lea čoahkkinastán Teams bokte.

Raporta ja doaibmabidjoplánat:

Doaibmabidjoplánaevttohus lea vuodđuduvvon strategiiadokumeantta doaibmaevttohusaide iešguđet dásis. Leat deattuhan bijuid maid lea álki implementeret, ja main vurdojuvvoit positiiva váikkuhusat. Mánnggaid doaibmabijuid sáhtá regionála

dearvvašvuodadoaimmahaga bealis čadahit, nuppiid fas ferte báikkálaččat čadahit RHF doarjagiin. Muhtun doaibmabijut galget ovddiduvvot buot regionnaide, daiguin barget dearvvašvuodaregovnnat ovttas Davvi Dearvvašvuoda jodiheami vuolde.

Jurdda lea ahte eanemus ulbmillaš lea juohkit doaibmabijuid guovtti váldokategoriijai:

1. Doaibmabijut bargiide.

Dat leat ee. kurssat, oahpaheapmi ja oppalaš diehtujuohkin sámi giella- ja kulturgelbbolašvuoda mávssolašvuodas (e-oahpahuš, kursapáhkát, dieđut dikšofálaldagaid birra, dieđut dulkonbálvalusaid birra ja jorgaluvvon dieđut)

2. Doaibmabijut pasieanttaide/álbmogii.

Dán kategoriijas evttohuvvojit doaibmabidjun ee. diehtujuohkin dikšofálaldagaid birra, guovvamánu 6. beaivvi ávvudeapmi, govat/dáidda buohcciviesuid boadáhagain.

Bargojoavku deattuha ahte jienahis symbolihkas (ovdamearkka dihte govain, leavggas) lea stuora symbolalaš mearkkašupmi, ja dat deaivá sápmelačča beroškeahhtá guđe giela son hupmá.

Regionála ovddidanplánas lea čielga mihttomearrin ahte vuoruhit dearvvašvuodabargiid gealboloktema sámi gielas ja kulturipmárdusas.

4.4 Helse Vest

Sámi álbmot lea heterogena joavku mas leat iešguđet gielat, kultuvra, ássanguovllut ja nu maiddái iešguđetlágán dárbbut. Danin ii dáidde heivet ásahit seammalágán heivehallamiid, viidodaga ja čuovvolit strategiijadokumeantta seammaládje buot regionála dearvvašvuodadoaimmahagain.

Helse Vest lea dat dearvvasvuodadoaimmahatguovlu gos leat unnimus sápmelaččat geat dárbbašit fálaldagaid. Seammás ferte dearvvašvuodabargiin leat dan mađi máhttu sámi gielas ja kultuvrras ahte sáhttet fállat dásseárvosaš dearvvašvuodabálvalusaid jus šaddá dárbu. Lea nappo dárbu ja leat mearriduvvon doaibmabijut maiddái dáppe.

5. Vejolaš ovttasbargoguoimmit

Buoret sámi giella- ja kulturgelbbolašvuohta dearvvašvuođabálvalusas gáibida ovttasbarggu mángga áhahusa gaskka, guhkit áiggi badjel. Ovttasbargui sáhttet gullat oahpahussystemat ja gáibádusat, ovttasbargošiehtadusaid sisdoallu ja dearvvašvuođasearvevuođa fáttmasteapmi, ja ahte jorgalit ja fuolahit dearvvašvuođadieđuid buot sámegeielaide. Vejolaš ovttasbargoguoimmit leat suohkanat, Sámediggi, Stáhtahálddašeadjit, joatkkaskuvllat, Sámi gelbbolašvuođa- ja dutkanbirrasat, omd Sámi allaskuvla ja eará allaskuvllat ja universitehtat Norggas. Vejolaš ovttasbargoásahusaid ferte árvvoštallat daid doaimbajuid ektui mat galget álggahuvvot.

6. Oktasaš doaibmabijut

Dearvvašvuodadoaimmahagat leat evttohan olu seammahat doaibmabijuid plánain. Dain leat mánga maid sáhtta čadahit báikkálaččat dahje regionála dásis. Eará doaibmabijut berrejit ges interregionála dásis čadahuvvot. Dat sáhttet leat interregionála bálvalusaid ovddideapmi ja máhttolokten, máhttojuogadeapmi ja oahpporesurssaid geavaheapmi gealboloktemis.

Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta (HOD) lea vuolggahan barggu guorahallat vejolašvuoda ásahit našuvnnalaš sámi dulkonbálvalusa mii maiddái gokčá buot AMK-guovddážiid riikkas. Dát bargu válbmana skábmamánu 2022.

Mánga oktasaš doaibmabiju mielddisbuktet ekonomalaš váikkuhusaid. E-oahpahusa ovdánahttimii ja oahppopáhkaid ráhkadeapmái (geahča vuollelis) gáibiduvvojit ruđalaš resurssat 2023:s. Golut dán guovtti doaibmabidjui eai leat vel meroštallojuvnon.

Rávvet álggahit čuovvovaš oktasaš doaibmabijuid:

- **Ráhkadit E-oahppokurssa sámi giela ja kultuvrra birra mii berre leat bákkolaš buot bargiide spesialistadearvvašvuodabálvalusas Norggas.**

Kommentára:

Prográmmas berre leat váldofokus dasa ahte sihkkarastit ahte bargiin lea dárbbalaš máhttu sámi gielas ja kultuvrras vai sii sáhttet addit dohkálaš dearvvašvuodaveahki. Prográmma fáttát berrejit ovdanbuktojuvnot čielga ja konkrehta vugiin, sihke filmmain ja teavsttain. Vuogas leat mitalit muhtin pasieantavásáhusaid mat čájehit mii sáhtta mannat boastut, ja dasto neavvut dearvvašvuodabargi movt leat vuogas vuostáiváldit sámi pasieantta. E-oahpahus berre ráhkaduvvot lagas ovttasbarggus Finnmárkku buohcciviesu HF Sámi klinihka DoO-ovttadagain. E-oahppoprográmmaid mat juo leat ráhkaduvvon ferte liŋket dán e-oahppokursii vai leat olámuttos dearvvašvuodabargiide geat háliidit eambo oahppat. E-oahpahus galgá ovdánahttojuvnot interregionála ovttasbarggu bokte.

- **Ráhkadit oahpahuspáhkaid dearvvašvuodabargiide sámi giela, historjjá, eallinvuogi ja kultuvrra birra**

Kommentára:

Ulbmil oahpahuspáhkaiguin lea loktet dearvvašvuodabargiid ipmárdusa ja gelbbolašvuoda das ahte movt giella, historjá ja kultuvra sáhtta váikkuhit gulahallama ja dorvvolašvuodadovddu dearvvašvuodabálvalusas.

Oahpahuspáhkaid galgá leat vejolaš atnit siskkáldas oahpaheamis, jođiheaddjeoahpaheamis, ođđa bargiid prográmmain ja earáin. Lea sávahahtti oažžut áigái oppalaš oahpahusdahkosiid mat váldet ovdan sámi giella- ja kulturmáhtu mearkkašumi vai sihkkarastá dorvvolaš ja dásseárvosaš dearvvašvuodabálvalusaid. Lea maid sávaldat oažžut oahpahusdahkosiid iešsoardineastadeamis ja ovdamearkka dihte oahpaheami «váhnenjearahallan bearraša kultuvrra ja konteavstta birra » nammasaš reaidus, geriatriijas, psyhkalaš váttuid guorahallamis, sorjjasvuodadivššus j.ea.

Oahpahusdahkosiid berre ráhkadit ovttasráđiid SÁNAG Našunála bargojoavkkuin mas lea fágagelbbolašvuolta ja mii dovda buot regionála dearvvašvuodadoaimmahagaid.

- **Doarjut sámi fága- ja gealbofierpmádaga**
Dat sáhtta leat ovdamearkka dihte ekonomalaš doarjja, ovtta konferánssaid lágídit, dutkan ja fágaovddideapmi.
- **Rekrutteret sámi bargiid**
Sámit ássat miehtá Norgga. Danin berrejit dearvvašvuodadoaimmahagat árvvoštallat deattuhit sámi giella- ja/dahje kulturgelbbolašvuoda bargiid virgádeamis.
- **Guorahallat ja doarjut digitála reaidduid ráhkadeami giellaoahpahusas**
Sámelága § 3.5 addá sápmelaččaide viidát vuoigatvuoda geavahit sámegeiela dearvvašvuoda- ja sosiálasuorggis. Dearvvašvuodabargiin berre danin leat vejolašvuolta oahppat sámegeiela, sihke vuđolaš sámegeiel sániid ja doahpágiid, ja maiddái viidát dásis. Bargojoavku rávve ahte čielggaduvvo lea go vejolaš álggahit ovttasbargoproševtta digitála giellaoahpahusreaiddu ráhkadeamis interaktiivvalaš giellaoahpaheami várás. Vejolaš ovttasbargoguoimmit dás sáhtáše leat regionála dearvvašvuodadoaimmahagat, Sámediggi ja Sámi allaskuvla ja/dahje eará oahppoásahusat.
- **Ásahit interregionála fierpmádaga doaibmabidjoplánaid barggu čuovvoleapmái**
Interregionála fierpmádat galgá joatkit barggu ja juohkit máhtu ja vásáhusaid.

7. Loahpaheapmi

Mii leat oaidnán ahte buoret máhttu sámi giela, kultuvrra, eallinvuogi ja historjjá birra veahkeha rievdadit guottuid, ja loktet ipmárdusa ja fuomášumi sámi pasieanttaid dárbbuide dearvvašvuodabálvalusas. Eanet máhttu ja buoret ipmárdus duddjo dorvvolaš ja dásseárvosaš bálvalusaid ja dearvvašvuodabargit sáhttet dalle dovdet ahte barget buori barggu. Mánjii sáhtta smávva rievdadusain leat stuora mearkašupmi.

Bargojoavku lea čuvgen olu doaibmabijuid maiguin loktešii máhtu sámi giela ja kultuvrra birra dearvvašvuodabálvalusain. Dán raporttas eai leat buot merkejuvvon oktasaš doaibman, omd. sámi álbmotbeaivvi guovvamánu 6. beaivvi ávvudeapmi. Dat almmolaš leavgabeaivi galgá leat dearvvašvuodadoaimmahagaid jahkejuvllain juo ovdalaččas. Máhtu ovddideapmi ja bálvalusinnovašuvdna leat maid doaibmabijut mat eai merkejuvvo oktasaš doaibmabidjun dán raporttas, muhto mat anjke berrejit leat fárus viidáset barggus sámi álbmoga spesialistadearvvašvuodabálvalusaiguin.

Bargojoavku oaivvilda dán raportta leat vuosttaš lávkin sihkkarastimis dásseárvosaš dearvvašvuodabálvalusaid sámi álbmogii. Barggu loahpas lea mis čielga vuordámuššan dearvvašvuodadoaimmahagaide ahte dat čuovvolit ja evaluerejit rávvejuvvon doaibmabijuid. Mii sávvat lihku viidáset bargguiguin.

Bargojoavku rávve ahte dát raporta jorgaluvvo davvi-, lulli- ja julevsámegillii.

8. Mildosat

- Miiddus 1. Rapport med regional tiltaksplan Helse Sør-Øst RHF
- Miiddus 2. Tiltaksplan Helse Vest RHF
- Miiddus 3. Handlingsplan for Helse Midt-Norge RHF (2023-2027)
- Miiddus 4. Davvi Dearvvašvuoda RHF raporta oktan doaibmabidjoplánaiguin (2022-2026)